

בית משפט השלום בצפת

ת"א 18985-03-21 רווחה צפת נ' פלונית

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת, סגנית הנשיא אביבית נחמיאס

רווחה צפת

מבקשת

נגד

פלונית

משיבה

פסק דין

1. לפני בקשה למתן הוראות, שהוגשה ע"י עו"ס לפי חוק ההגנה על חוסים, תשכ"ו-1966, במסגרתה התבקש בית המשפט להורות על המשך אישפוז של פלונית בבית חולים זיו בצפת, עד למתן החלטה על העברתה של פלונית למסגרת מוגנת (בית אבות).
2. פלונית בת 73, עיוורת, סובלת מרזון קיצוני, סובלת מבעיות פסיכיאטריות ומסכיזופרניה. מהבקשה עולה כי עד לאישפוז הנוכחי בב"ח זיו, שהתה פלונית בקהילה (בדירה הנמצאת בבעלות משותפת שלה ושל אחיה), כשהיא מקבלת תמיכה של מטפלת מכוח חוק הסיעוד. לטענת העו"ס, כיום מצבה אינו מאפשר השבתה לקהילה ללא השגחה 24/07 בהעדר יכולת לקום מהכסא ללא עזרה של הזולת, נוכח סירובה לקבלת עובד זר כמו גם העדר יכולת כלכלית לשאת בעלויות עובד זר. עוד עולה מהבקשה כי נערכו לפלונית הערכות פסיכיאטריות והערכה פסיכוסוציאלית, מהן עולה כי היא איננה משתפת פעולה אולם מצויה באי שקט, אין עילה לאישפוז בכפיה, ובשל חוסר שיתוף הפעולה קיים קושי להעריך את מצבה.
3. העו"ס ציינה כי ביום 2.3.21 נקראה לביקור בית דחוף בעקבות טענה כי פלונית נמצאת באי שקט ואף איימה כי היא מעוניינת לקחת את נפשה בידה, בעקבות ביקור הבית נעשתה בדיקה פסיכיאטרית כפויה, לאחריה היא שוחררה לביתה. ביום 03.03.21, חזרה פלונית לביתה, ובשעות הערב היא הובהלה לבית החולים כשהיא באי שקט.
4. גם במסגרת המחלקה הדחופה במיון, נערכה לה בדיקה פסיכיאטרית נוספת בה עלה בין היתר: "לא ניתן לבדוק קוגנציה אך קיים רושם לירידה קוגניטיבית ודלות, תובנה חלקית למצבה".
5. פלונית אושפזה במסגרת בית החולים במחלקה הפנימית. סרבה לשותף פעולה עם הצוות וסרבה לכל סיוע מצידם. אמנם ביקשה לאכול ולהתפנות אך כאשר הצוות ניסה לסייע לה

בית משפט השלום בצפת

ת"א 18985-03-21 רווחה צפת נ' פלונית

תיק חיצוני:

- 1 היא סרבה. פלונית ביקשה לחזור לביתה ובנסיבות אלה, ביקש בית החולים צו שיפוטי על
2 מנת להמשיך ולאשפזה ללא הסכמה.
- 3
- 4 6. ניסיון השיחה בין העו"ס לפלונית לא צלח, טענה שהיא יודעת לבד מה היא רוצה ושהיא
5 לא משוגעת. בהעדר שיתוף הפעולה, לא נערכה הערכה פסיכיאטרית.
- 6
- 7 7. העו"ס בדקה אפשרות שילובה של עובדת זרה בביתה של פלונית אולם נראה כי פלונית
8 איננה יכולה לעמוד בעלויות הכרוכות בכך, שכן לא די בהכנסותיה על מנת לעמוד
9 בעלויות מחיה וצרכים בנוסף לעלות העובדת. מכל מקום צויין כי בעבר שללה פלונית
10 אפשרות להכניס עובדת זרה לביתה.
- 11
- 12 8. העו"ס ציינה שכיום פלונית תלויה בזולת בתפקודה, זקוקה להשגחה 24/7, מוכרת
13 במדור לאזרחים ותיקים מזה שנים רבות ונערכו מספר דיונים במסגרת צוות רב מקצועי
14 וכאשר שאלת הוצאתה מביתה עלתה, נעשו מאמצים לשלבה בקהילה, מתוך רצון לכבד
15 את רצונה. החל משנת 2016 היא הוצרכה לאשפוזים ושיקום ארוכים עקב נפילות
16 ושברים. לאחר התערבות דחופה התרשמה העו"ס כי חלה הרעה משמעותית במצבה
17 התפקודי והיא זקוקה לטיפול והשגחה אותם היא לא מקבלת במסגרת הקהילה ואף
18 נמצאת בסיכון חיים, שכן איננה מסוגלת לדאוג לצרכיה הבסיסיים ללא סיוע הזולת.
19 למרות שמדובר בהחלטה קשה – זוהי ברירת מחדל באין פתרון להשגחה וטיפול צמודים
20 להם היא זקוקה.
- 21
- 22 9. בהמשך צורף ייעוץ ממרפאת בריאות הנפש מיום 10.03.21, שנעשה ע"י ד"ר אנטולי חסין,
23 כן צורף סיכום בדיקה גריאטרית מאותו היום.
- 24
- 25 10. האפו"ט' לדין מתנגדת בתוקף לבקשה, טוענת כי רצונה הברור והמוחלט של פלונית הינו
26 לשוב לביתה. נטען כי ההליך לפי חוק החוסים איננו ההליך המתאים וכי היה מקום
27 לנקוט בהליך שלפי חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות. עוד טענה כי פלונית השיבה
28 לשאלותיה, שיתפה אותה היכן היא נמצאת, ידעה לספר פרטים על מצבה המשפחתי על
29 העזרה שמקבלת מאחיה, על הויכוח עם המטפלת, ועל עזרה שהיא מקבלת כמו גם על
30 הכנסותיה. ציינה כי לעיתים פלונית מתנתקת מהסביבה אולם הדבר נעשה מבחירה. עוד
31 ציינה כי אולי לעיתים כושר השיפוט מעט פגום אולם הרבה יותר תקין ממה שנראה
32 בכתובים. האפו"ט' לדין הסכימה כי יש להוציאה לאלתר מבית החולים אולם סברה כי
33 בראש ובראשונה יש לנסות מתן מענה בביתה של פלונית תוך תגבור שעות בהן ניתנת

בית משפט השלום בצפת

ת"א 18985-03-21 רווחה צפת נ' פלונית

תיק חיצוני:

- 1 עזרה כל זאת נוכח ההידרדרות האחרונה והעובדה כי הפכה בשבועיים האחרונים
2 לסיעודית, וכי היה על לשכת הרווחה לבנות תוכנית טרם הגעה לבית המשפט.
3
4 11. בדיון היום שמעתי ארוכות את העו"ס והאפו"ט' לדין. כן נכח מכר של פלונית שציין שהיא
5 לא יכולה לתפקד בבית, וביקש לסייע לה עם תוספת שעות או עובדת זרה אם כי ציין
6 שלא תסתדר עם עובדת זרה. כן ציין שהיא מאוד בירנית באוכל.
7
8 12. סעיף 1 לחוק - "חוסה" – קטין שלא מלאו לו 14 שנה או מי שמפאת נכות, ליקוי בשכלו
9 או זיקנה אינו מסוגל לדאוג לצרכי חייו". על פניו נראה כי במקרה דנן, מפאת נכותה
10 פלונית אינה מסוגלת לדאוג לצורכי חייה, והיא זקוקה לסיוע ועזרה בכל שעות היממה.
11 אף האפו"ט' לדין אינה חולקת על כך.
12
13 13. מהחומר שהובא בפני עולה כי פלונית צלולה ומתנגדת נחרצות להעברתה למסגרת מוגנת
14 כלשהי. כל רצונה להמשיך ולהיות בביתה. מהאבחונים השונים שנעשו לפלונית עולה כי
15 בנקודה עיקרית אחת סברו הרופאים כי שיפוטה פגום – הכוונה לרצונה העז לחזור
16 לביתה לכאורה ללא יכולת אובייקטיבית לעשות זאת תוך הכחשת מגבלותיה כאישה
17 סיעודית ועיוורת:
18
19 א. מסיכום ייעוץ ממרפאת בריאות הנפש מיום 10.03.21, שנעשה ע"י ד"ר **, עולה
20 כי פלונית מוכרת שנים רבות למערכת הפסיכיאטרית, מאובחנת כסובלת
21 מסכיזופרניה פרנואידית, בשנים האחרונות מצבה הנפשי יציב, ללא פעילות
22 פסיכוטית גלויה, מאז ומתמיד מגלה חשדנות, עקשנות ונגסיביסטיט לגבי כל
23 הצעת עזרה תמיכה וטיפול. עוד צויין כי לאחרונה חלה הידרדרות במצבה הנפשי,
24 צועקת לא שקטה, שלילית ורגזנית כלפי המטפלת. צויין כי מתעקשת להשתחרר
25 לביתה ביודעה שאין לה מטפלת, דרשה הסעה עד הבית על מנת לשבת ע"י הדירה
26 ולחכות למטפלת, וסרבה להתאשפז. במהלך האישפוז התנגדה לכל נסיון גישה
27 אליה ודרשה תנאים מיוחדים (כגון בדיקה של אישה). צויין כי היא מודעת,
28 צלולה, מתמצאת, עירנית, כמעט ולא משתפת פעולה בשיחה מסרבת לשוחח
29 ומכסה את ראשה בשמיכה. משמיעה אמירות מפורטות ללא הפרעות בשפה
30 ובדיבור. ללא מחשבות שווא או הזיות, וכי היא שמורה קוגניטיבית. צויין סירוב
31 לסידור מוסדי מכחישה את מגבלותיה כאישה סיעודית ועיוורת ומתעקשת
32 לחזור לביתה. בסיום האיבחון צויין כי אין התוויה לאישפוז פסיכיאטרי, אין
33 פתרון תרופתי למצבה הסכיזופרני והיא זקוקה לסידור מוסדי.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 18985-03-21 רווחה צפת נ' פלונית

תיק חיצוני:

בהתייחס לשיפוט הפגום הוסבר באבחון כי היא מכחישה את מגבלותיה, את צרכיה התלותיים, היותה נגיביסטית בעלת עמדה פרנואידית כלפי כל גורם טיפולי או תמיכתי – צוין כי שופטיה פגום מאוד והיא אינה מסוגלת לדאוג לענייניה.

ב. כן ר' סיכום בדיקה גריאטרית, שנעשתה ע"י ד"ר ****, לבקשתה של פלונית שביקשה להיבדק ע"י רופאה בלבד. בסיכום צוין כי פלונית יודעת לתת אנמנזה מסויימת, לא היתה מודעת לכך שמאושפזת בביה"ח מציינת שהמטפלת מחליפה לה פעם ביום טיטול, שהיא מקבלת אוכל מוכן מהשכנים כל היום נשאר במיטה, נופלת הרבה ועד להגעת המטפלת ממתנה על הרצפה. זקוקה לעזרה במעברים. פלונית סרבה לכל טיפול פיזיותרפיה, לא שיתפה פעולה עם אף גורם במחלקה ואינה מעוניינת בבדיקת אנשי הצוות. צוין כי השיפוט פגום בעיקר כשזה נוגע לתנאי הדיור וטיפול בסביבתה ובגופה, סיעודית מלאה וזקוקה להשגחה 24/7.

14. בהתאם לסעיף 4 לחוק החוסים, "היה פקיד סעד סבור, כי שלומו הגופני או הנפשי של חוסה בגיר נפגע, או עלול להיפגע, פגיעה חמורה מהעדר טיפול ראוי, וכי למניעת הסכנה יש צורך בהוראת בית-משפט, משום שאין החוסה או האחראי עליו מסכימים לטיפול הדרוש, רשאי הוא לפנות לבית המשפט בבקשה ליתן הוראות לענין זה". סעיף 7 לחוק קובע כי "ראה בית המשפט שאין דרך אחרת להבטיח שלומו הגופני או הנפשי של חוסה בגיר אלא בהעברתו למעון או לבית-חולים, יורה לעשות כן לתקופה שלא תעלה על ששה חדשים ובלבד שהעברה לבית חולים לחולי-נפש תיעשה לפי החוק לטיפול בחולי-נפש, תשט"ו-1955.

15. יודגש כי חוק החוסים אינו מפרט את כל ההגנות שנקבעו בחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, ובעיקר ההגנות שנקבעו בתיקון 18 לחוק, ובנסיבות אלה שומה על בית המשפט לפרש את הסמכות שנקבעה בחוק החוסים בצמצום רב, ולאפשר סעד מכוח חוק זה במקרים נדירים ביותר, תוך העדפה ברורה של פתיחת הליכים לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות על מנת לוודא כי עניינם של מי שאינם מסוגלים לנהל את ענייניהם נדון בצורה מקיפה, תוך בחינת החלופות ובחירת האמצעי הפוגע בצורה המינימאלית בחירותו של אותו אדם ובעצמאותו. על הפרשנות המצמצמת של חוק החוסים ר' דברי חברי כב' הנשיא אלון גביזון בתיק א"פ 59086-08-20 עו"ס מחוזית לחוק הסעד נ' פלונית מיום 22.09.20.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 18985-03-21 רווחה צפת נ' פלונית

תיק חיצוני:

16. על פניו נראה כי הדרך הנכונה לטיפול בעניינה של פלונית הינו הליך שיוגש לפי חוק
הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, הכל על מנת לבחון דרכי טיפול פעולה והשמה
מידתיות ומתוך ראיית טובתה של פלונית, מתן משקל לרצונה ולעמדתה והגנה על מכלול
אינטרסיה.

17. מכל מקום הן חוק החוסים והן חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות מחייבים בחינת
החלופות טרם השמה במקום המגביל את חירותו של אותו אדם (חוסה או אשל"א).

18. במקרה זה ההידרדרות האחרונה במצבה של פלונית ועמידתה העיקשת להמשיך ולשהות
בביתה מחייבות בניית תוכנית טיפולית מוגנת ככל שניתן בקהילה. כלומר אף טרם פניה
לבית המשפט לפי חוק החוסים, על העו"ס להשתכנע "שאינן דרך אחרת להבטיח שלומו
הגופני או הנפשי של חוסה בגיר".

19. כפועל יוצא מכך - לפני השמה של פלונית בבית האבות בניגוד גמור לרצונה, ויש לומר כי
בעניין זה רצונה מוחלט ברור וחד, יש למצות תחילה את כל החלופות האפשריות בקהילה
– וככל שאלה חלילה לא יאפשרו הגנה מספקת וטיפול הולם את צרכיה ומצבה – ניתן
יהיה לשקול העברה לבית אבות, למסגרת המגבילה את חירותה, לאחר שתישקל בראש
ובראשונה אפשרות לפעול לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות על כל ההגנות
הקבועות בו.

20. העברת אדם למוסד, הינו מהלך קריטי ומשנה חיים, שעלול לפגוע בבריאותה הנפשית של
פלונית בהמשך להתנגדותה הנחרצת כל השנים בעניין זה ולמצבה הנפשי המורכב ממילא.
וכדברי חברי כב' השופט הבכיר אסף זגורי - "על תהליך השיפוטי בדבר קביעת מקום
שהותו של אדם (זקן או צעיר) שיש אמנם צורך במינוי אפוסטרופוס על ענייניו, להיות
תהליך זהיר. בהגדרה מדובר בתהליך שכורך בחובו הפרת זכויות חוקיות ובעיקר זכויות
אנושיות בסיסיות ובהן בידוד חברתי, הגבלת תנועה, כפיית אורח חיים וצורת מגורים
ונטילת האוטונומיה וקבלת ההחלטות במקום האדם" א"פ (משפחה נצרת)-06-58088)
19 פלונית נ' פלונית" (27.11.2019).

21. אשר על כל האמור לעיל, אני דוחה את בקשת העו"ס לחוק החוסים לכפות את השמתה
של פלונית במסגרת מוגנת.

בית משפט השלום בצפת

ת"א 18985-03-21 רווחה צפת נ' פלונית

תיק חיצוני:

22. פלונית תשוחרר מחר 15.03.21 לביתה, תוך שאני מורה לעו"ס לדאוג לתגבור שעות
הטיפול באופן שהטיפול ייעשה ע"י שתי מטפלות, פעמיים ביום (בשעות הבוקר ובשעות
הערב), כאשר בימי שבת יש לדאוג למערך ביקור מתאים (כגון מתנדבות או כל מערך אחר
שיתאים). על העו"ס לפעול בדחיפות לבניית תוכנית ומעטפת טיפולית שתתן מענה לכל
צרכיה של פלונית.
23. אני מורה לאפוסטרופוס לדין להבהיר לפלונית כי אם לא תשתף פעולה עם המטפלות
בביתה, ותמשיך לגלות התנגדות מוחלטת לטיפול בה, לא יהא מנוס אלא לבחון העברתה
למסגרת מוגנת, בהתאם לבקשה שתוגש לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופוסות.
24. המזכירות תמציא לצדדים לאלתר ותסגור את התיק.
- ניתן היום, א' ניסן תשפ"א, 14 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

אביבית נחמיאס, שופטת, סגנית הנשיא